

2019-11-29

Handläggare: Elin Engström

Diarienummer: S2019/02213 /FST
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.fst@regeringskansliet.se

Remissvar: Styrkraft i funktionshinderspolitiken, SOU 2019:23

Riksförbundet för Social och Mental Hälsa, RSMH, har genom remissen ”Styrkraft i funktionshinderspolitiken, SOU 2019:23” beretts tillfälle att avge yttrande.

Bakgrund

RSMH organiserar sedan mer än 50 år på demokratisk grund människor med olika former av psykisk ohälsa. Många av våra medlemmar är personer som har eller har haft en långvarig och allvarlig psykisk ohälsa, inte sällan i kombination med olika psykiska funktionsnedsättningar.

RSMH är en del av Funktionsrätt Sverige och är aktivt inom Nationell samverkan för psykisk hälsa, NSPH. RSMH är religiöst och partipolitiskt neutralt och verkar aktivt för att motverka utanförskap och diskriminering.

Som en av medlemsorganisationerna i Funktionsrätt Sverige instämmer RSMH i Funktionsrätt Sveriges inlämnade remissvar, och vill här ge några kompletterande synpunkter.

Utredningen

Styretredningen har haft i uppdrag att se över styrningen och uppföljningen av regeringens funktionshinderpolitik som beslutades 2017. Mål inom prioriterade samhällsområden, arbetssätt och uppföljning ska enligt förslagen tydligt kopplas till det nya nationella målet för politiken och till förverkligandet av rättigheter.

Utredningen lyfter fram sju samhällsområden av särskild betydelse. För vart och ett ska det finnas en myndighet med ett särskilt samordnande ansvar gentemot övriga samhället.

Myndigheten för delaktighet (MFD) ska ansvara för den övergripande uppföljningen och analysen.

Utredningen föreslår därutöver att myndigheternas ansvar skärps, att principen om universell utformning – att göra rätt från början för att se till att alla kan använda samma saker och tjänster – ska vara vägledande, att kunskapen om levnadsvillkoren för människor med funktionsnedsättning ska öka, bland annat genom ny officiell statistik, samt att en nationell samordnare tillsätts.

RSMH:s synpunkter

RSMH oroas av att det saknas politisk vilja, ambitioner och kraft bakom funktionshinderspolitiken. Utredningen talar brett om förbättrad samverkan men är egentligen tyvärr väldigt tom på konkret innehåll.

RSMH instämmer i Funktionsrätt Sveriges förslag att politiken i sig bör byta namn till funktionsrättspolitik i stället för funktionshinderspolitik. Det behöver understrykas att det handlar om rättigheter för människor med psykiska, fysiska eller andra funktionsnedsättningar. Rätten till egenmakt och rätten att leva sitt liv på samma villkor som alla. När det gäller barn talar vi om barnrättsperspektiv, och vi gör Barnkonventionen till lag. Samma principer bör gälla för funktionsrättspolitik, FN:s konvention med rättigheter för personer med funktionsnedsättning bör inorporeras i svensk lag.

Det är betydligt bättre att tala om makt än om delaktighet. Det heter ofta att personer med funktionsnedsättning har rätt till delaktighet i samhället, men när det gäller exempelvis jämställdhet säger vi inte att kvinnor ska ha rätt till delaktighet utan snarare att de ska ha samma makt som män (halva makten hela lönen).

Samverkan behöver absolut bli bättre mellan alla berörda parter, men hur når vi de mest psykiskt sköra grupperna? Hur ska de komma till tals och få sin röst hörd? Det framkommer inte av utredningen.

”Aktiv involvering” betyder att alla ska vara med och vara interaktiva, men hur ska styrningen samtidigt kunna vara ”strategisk”?

Det görs förvisso satsningar på området psykiska funktionsnedsättningar, såsom de så kallade priopengarna i ettåriga överenskommelser. RSMH anser att minst 80 procent av särskilda, statliga satsningar på psykiatrin ska gå till verksamhet för patienter. Hittills har allt för stora delar gått till utredning, utbildning och särskilda utvecklingsprojekt. Utbildning för personal är också viktigt, men vi måste se till att det blir mer tider för patienter inom vården tillsammans med personalen. Det finns enskilda goda exempel på utredningar som mynnat ut i förbättringar, såsom bättre bemötande eller bättre dagverksamheter och boenden för personer

med psykiska funktionsnedsättningar. Men allt för ofta blir utredningarna produkter för bokhyllan.

I övrigt är det mycket illa att det inte får kosta någonting att genomföra till exempel principen om universell utformning. Det måste bli tydligt i lagstiftning om universell utformning att det ska leda till full tillgänglighet. Det räcker inte att tillämpa principen utan det ska, som i lagstiftning på Irland, framgå att det ska finnas ”tillgång till, möjlighet att förstå och använda” genom att principen om universell utformning används.

Funktionsrättspolitikerna måste få kosta, det handlar om vilket samhälle vi vill ha. Det finns också ett Utanförskapets pris, som nationalekonomen Ingvar Nilsson räknat på och skriver om i sin bok med samma namn. Många gånger är det mycket samhällsekonomiskt lönsamt att göra sociala investeringar, att göra rätt från början och se till att inkludera alla. Men oavsett det måste det till ekonomiska muskler för att personer med funktionsnedsättningar ska få sina rättigheter tillgodosedda här och nu.

Barbro Hejdenberg Ronsten
Förbundsordförande

Kristina Båth Sågänger
Kanslichef

**CC: Funktionsrätt Sverige
NSPH
SKL**